

DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.19>
УДК 343.98:05

Е. Б. Сімакова-Єфремян, заступник директора з наукової роботи Харківського НДІСЕ, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник
E-mail: simakova@hniise.gov.ua,
Л. М. Дереча, учений секретар Харківського НДІ судових експертиз, кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник,
В. В. М'ясоєдов, проректор з наукової роботи Харківського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СПІВРОБІТНИЦТВА З ОРГАНІЗАЦІЯМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ У СФЕРІ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міжнародне співробітництво є одним із важливих напрямів роботи судово-експертних установ і закладів вищої освіти України, зокрема Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса та Харківського національного медичного університету. Одним із результатів міжнародної співпраці є удосконалення законодавства України і його адаптація до норм міжнародного права. Нині міжнародні взаємовідносини у сфері здійснення судово-експертної діяльності є недостатньо врегульованими, що потребує більш детального опрацювання нормативно-правових актів в аспекті міжнародних договірних відносин. Запропоновано шляхи вдосконалення норм чинного законодавства та діяльності судово-експертних установ Міністерства юстиції України.

Ключові слова: судово-експертна діяльність, міжнародне співробітництво, науково-дослідні установи судових експертиз, обмін досвідом, стажування, взаємодія, міжнародний договір.

Міжнародна діяльність – один із важливих напрямів роботи судово-експертних установ і закладів вищої освіти України, зокрема, Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса (далі – ХНДІСЕ) і Харківського національного медичного університету (далі – ХНМУ). Ця діяльність тісно пов'язана з науковими й освітніми процесами. Вона орієнтована на підвищення ефективності обміну знаннями й технологіями, розвиток новаторських форм науки й освіти на основі вивчення зарубіжного досвіду. Правоохоронні органи, суди вкрай зацікавлені в подальшому вдосконаленні судово-експертної діяльності, підготовці висококваліфікованих кадрів судових експертів, розробленні теоретичних основ судової експертизи та зміцненні системи судово-експертних установ як з урахуванням вітчизняного, так і зарубіжного досвіду.

Роль міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної діяльності нині помітно зростає. Це пов'язано з процесами в економіці, інтернаціоналізації та глобалізації всіх сфер людської діяльності, стрімким розвитком засобів комунікації, розвитком міжнародних наукових зв'язків, які можуть здійснюватися тільки на основі широкого партнерства. Сучасний стан судово-експертної діяльності неможливий без систематичного звернення до практики судової експертизи й наукової діяльності в інших країнах. Процеси, що відбуваються в сучасному світі, вимагають нових форм розвитку міжнародного співробітництва в галузі судово-експертної діяльності.

Водночас, незважаючи на те, що в Україні з питань судової експертизи існує велика кількість робіт, значна частина наукових публікацій присвячена кримінально-процесуальним, методичним і організаційним аспектам судово-експертної діяльності. У наукових публікаціях щодо проблем міжнародного співробітництва та шляхів їх вирішення¹ питання співпраці судових експертів і судово-експертних установ України з Європейською мережею судово-експертних установ, а також євразійського судово-експертного співробітництва та впровадження міжнародних стандартів судово-експертної діяльності² розглянуті явно недостатньо.

Питання міжнародного співробітництва знайшли своє відображення в статтях 22–24 Закону України «Про судову експертизу»³ (далі – Закон про

¹ Сімакова-Єфремян Е. Б. До питання про взаємозалежність європейських інтеграційних процесів і тенденцій інтеграції спеціальних знань в Україні *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Харків : Право, 2017. Вип. 17. С. 152–158; Лозовой А. И., Сімакова-Єфремян Э. Б., Дереча Л. Н. К вопросу о международном сотрудничестве в области судебной экспертизы. *Теория и практика судебной экспертизы в современных условиях* : материалы 4-й Междунар. науч.-практ. конф., Москва, 30–31 января 2013 г. Москва : Проспект, 2013. С. 194–198; Лозовой А., Дереча Л. Развитие международного сотрудничества в области судебной экспертизы. *Криминалистика и судебная экспертиза: наука, обучение, практика* : в 2 ч. Харків : Апостіль, 2014. Ч. 2. С. 139–147; Хазиев Ш. Н. История возникновения и развития международного сотрудничества в области криминалистики и судебной экспертизы. *Юридические науки*. 2009. № 5. С. 19–23.

² Хоша В. В., Спасенко І. О. Щодо вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює питання акредитації судово-експертних установ України. *Ароцкерівські читання* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 90-річчю від дня народж. видав. вченого-криміналіста, д-ра юрид. наук, проф. Л. Ю. Ароцкера, Полтава, 25 трав. 2017 р. Харків : Право, 2017. С. 56–58. Хоша В. В. Акредитація судово-експертних установ України як дієвий спосіб комплексного підтвердження їх компетентії. *Сучасні напрями розвитку судової експертизи та криміналістики* : тези доп. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті Засл. проф. М. С. Бокаріуса, Харків, 20 груд. 2016 р. Харків : ХНУВС, 2016. С. 294–297. 77; Йоого ж. К вопросу административно-правового обеспечения аккредитации судебно-экспертных учреждений Украины. *Восток-Запад: партнерство в судебной экспертизе. Актуальные вопросы теории и практики судебной экспертизы* : материалы междунар. науч.-практ. конф., Алматы, 27 окт. 2016 г. Алматы, 2016. С. 437–440.

³ Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ. *Відом. Верхов. Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232.

експертизу), вони врегульовані також у міжнародних договорах про взаємну правову допомогу¹ тощо.

На розвиток судово-експертних установ (далі – СЕУ) Міністерства юстиції України та розширення можливостей судових експертиз позитивно впливає діяльність СЕУ зі здійснення міжнародних контактів із зарубіжними установами: взаємне інформування з різних напрямів експертних досліджень, організація спільних міжнародних науково-практичних конференцій, симпозіумів, семінарів, стажувань фахівців із метою обміну досвідом роботи, навчання експертів, проведення відеоконференцій зі співробітниками зарубіжних СЕУ з питань судової експертизи, ознайомлення зі структурою, організацією діяльності та передовими методами проведення судових експертиз і експертних досліджень, що дозволяє фахівцям постійно бути в курсі останніх досягнень науки й використовувати досвід своїх колег з інших країн. Дієвою формою міжнародного співробітництва є проведення взаємних стажувань судових експертів і науковців у судово-експертних установах інших держав.

Одним із напрямів розвитку міжнародної співпраці є удосконалення законодавства України та його адаптація до норм міжнародного права. У кожній державі діють власні нормативно-правові акти, а тому по-різному врегульовані окремі питання проведення судових експертиз. Відповідно до законів більшості країн, наприклад, України, Республіки Молдова, Республіки Казахстан, США та інших, атестація судових експертів проводять експертно-кваліфікаційні комісії міністерств і відомств, судові експертизи проводяться як у державних експертних установах, так і приватними судовими експертами. У Республіці Молдова, Російській Федерації, на відміну від України, криміналістичні судові експертизи (почеркознавчі, трасологічні, балістичні, вибухотехнічні, портретні експертизи, технічні експертизи документів тощо) проводяться не тільки в державних, а й у недержавних експертних установах, а також приватними судовими експертами. Відповідно ж до Закону про експертизу судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз, здійснюється виключно державними спеціалізованими установами.

Розвиток міжнародних контактів у галузі судової експертизи продовжує залишатися актуальним. У 2017–2018 рр. укладено договори про співпрацю між ХНДІСЕ та Національним Центром Судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова, Державним комітетом судових експертиз Республіки Білорусь, Національним бюро експертиз Республіки Вірменія й Центром судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Казахстан.

Проведення низки заходів щодо забезпечення стандартів якості роботи на світовому рівні має велике значення, оскільки це істотно розширює горизонти у сфері судово-експертної діяльності, сприяє сталому розвитку

---

¹ Див., наприклад: Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.

судової експертизи. Так, у 2017 р. у ХНДІСЕ відбулося засідання за участю заступника голови ENFSI, директора Центру судової експертизи Республіки Литва, д-ра Габріеле Юодкайте-Гранскіене і постійного представника в ENFSI, заступника директора Судово-експертного центру Чорногорії, д-ра Александра Івановича, які прибули до інституту із місією інспекції його діяльності у зв'язку із поданням заявки щодо вступу установи до Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI). Висока оцінка діяльності ХНДІСЕ міжнародними експертами дозволила інституту в подальшому стати членом цієї організації.

У січні 2018 р. ХНДІСЕ отримав завірений Національним агентством з акредитації України Атестат про акредитацію на відповідність вимогам міжнародного стандарту ISO/IEC 17025: 2006 «Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій». Зараз інститутом здійснюються заходи щодо отримання Атестату про акредитацію на відповідність вимогам міжнародного стандарту ISO/IEC 17020:2012 «Оцінювання відповідності. Вимоги щодо діяльності різних типів органів, що здійснюють інспектування». Система акредитації є основою для визнання результатів підтвердження відповідності як в Україні, так і за кордоном.

Можна зазначити також постійно зростаючу позитивну тенденцію до розширення науково-методичної та технічної бази, упровадження й освоєння нових видів судових експертиз і експертних спеціальностей. Так, тільки за 2017 р. співробітниками ХНДІСЕ розроблено три нових напрями досліджень за експертними спеціальностями: «Дослідження міського електричного транспорту», «Дослідження обставин і механізму техногенних вибухів» і «Дослідження умов безпечної експлуатації ліфтів», відповідна документація за якими була розглянута й схвалена для впровадження в практику Президією науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України. За цими новими напрямками розроблено програми підготовки, типові тематичні плани, тематику, перелік рекомендованої для вивчення фахівцями літератури тощо. Уведення зазначених нових спеціальностей розширює коло завдань, вирішення яких нині є нагальною потребою експертної практики. У 2018 р. співробітниками ХНДІСЕ проводиться активна робота із започаткування в системі СЕУ Міністерства юстиції України нових видів експертиз: гемологічної (мінералогічної), ветеринарної тощо. Крім того, розроблюються та вдосконалюються методики проведення як традиційних, так і нових видів експертних досліджень.

Однією з форм міжнародного співробітництва є спільні розробки й обмін методиками експертних досліджень, обмін інформацією та позитивним досвідом виконання НДР із актуальних тем, упровадження результатів НДР в експертну практику. Науковий потенціал СЕУ Міністерства юстиції України є досить потужним, але його можна підняти на більш високий рівень, об'єднавши зусилля СЕУ різних держав і розширивши їх взаємодію. Співпраця між державами може стати важливим фактором, що доповнює внутрішні зусилля в інтересах розвитку кожної країни.

У цьому аспекті ХНДІСЕ здійснює спільну наукову діяльність із співробітниками іноземних держав: проводиться активна робота ХНДІСЕ і Національного Центру Судових Експертиз Міністерства Юстиції Республіки Молдова, які беруть участь у двох спільних науково-дослідних роботах: розробленні наукового звіту «Удосконалення класифікації судових експертиз» і методики почеркознавчого дослідження рукописних записів, виконаних латиницею.

У ст. 24 «Міжнародне наукове співробітництво» Закону про експертизу зазначено, що державні спеціалізовані установи, які виконують судові експертизи, користуються правом установлювати міжнародні наукові зв'язки з установами судових експертиз, криміналістики тощо інших держав, проводити спільні наукові конференції, симпозіуми, семінари, обмінюватися стажистами, науковою інформацією та друкованими виданнями й здійснювати спільні видання в галузі судової експертизи й криміналістики. На нашу думку, для активізації роботи в цьому напрямі зазначену статтю Закону треба конкретизувати, доповнивши норму заходами із проведення спільних наукових досліджень і розробок та підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації (останній захід пов'язаний із отриманням Харківським НДІСЕ ліцензії на освітню діяльність у сфері підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» за профілем судово-експертної діяльності та відкриттям аспірантури в Харківському НДІСЕ за спеціальністю 081 «Право» (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність).

Отже, можна зробити висновок про необхідність більш детального опрацювання норм законодавства про наукову й експертну роботу на підставі міжнародних договірних відносин. Останнє може бути досягнуто шляхом укладення окремих міжнародних угод щодо співпраці у сфері здійснення судово-експертної діяльності, а також міжнародних договорів про співробітництво СЕУ України й іноземних держав. Такі договори можуть регулювати співпрацю в науковій галузі, при виконанні різних наукових розробок, навчанні фахівців, підвищенні їх кваліфікації тощо.

Ураховуючи зазначене, у зв'язку з тим, що одним із пріоритетних завдань діяльності НДУСЕ, зокрема ХНДІСЕ, у напрямі міжнародного співробітництва, крім установлення й розвитку прямих контактів, збирання та аналізу інформації про можливість співпраці з СЕУ за кордоном, участь у міжнародних наукових програмах, конференціях, семінарах, запрошення іноземних судових експертів, стажування судових експертів за кордоном, є також створення умов для подальшого розвитку наукового співробітництва із проведення спільних наукових досліджень і розробок із зарубіжними СЕУ, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації, пропонуємо ст. 24 Закону про експертизу викласти в такій редакції: «Державні спеціалізовані установи, що виконують судові експертизи, користуються правом установлювати міжнародні наукові зв'язки з установами судових експертиз, криміналістики тощо інших держав із метою проведення спільних наукових досліджень і розробок, обміну науково-методичною інформацією та друкованими ви-

даннями, використання загальних міжнародних інформаційних фондів, банків даних, проведення підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації судових експертів, міжнародних конференцій, симпозіумів, семінарів, здійснення спільних видань у галузі судової експертизи та криміналістики, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації».

Одним зі стратегічних напрямів розвитку ХНДІСЕ є додержання міжнародних стандартів із підготовки експертних кадрів та інтеграція у європейський освітній і науковий простір. На сьогодні міжнародна діяльність ХНДІСЕ спрямована на встановлення й розвиток міжнародних зв'язків і міжнародного співробітництва шляхом здійснення організаційних заходів щодо формування кола іноземних партнерів, створення умов для співробітництва з іноземними громадянами, науковими установами, міжнародними організаціями. Саме тому бажано в штатному розписі установ судових експертів передбачити структурний підрозділ із міжнародних зв'язків.

Наприклад, у ХНМУ відділ міжнародних зв'язків засновано ще в 1994 р. з метою розширення та подальшого вдосконалення зв'язків університету із закордонними партнерами. Як структурний підрозділ ХНМУ відділ міжнародних зв'язків спрямовує свою діяльність на розширення й поглиблення його міжнародних контактів, підвищення авторитету університету у світі. Метою діяльності цього відділу ХНМУ є організаційне, технічне та інформаційно-методичне забезпечення міжнародної діяльності університету, розвиток співпраці з міжнародними організаціями, навчальними закладами тощо.

При створенні відділу міжнародних зв'язків у ХНДІСЕ основними його функціями (за аналогією такого відділу в ХНМУ) пропонується зазначити такі:

- пошук іноземних партнерів, форм і основ для міжнародного співробітництва;
- організація співробітництва підрозділів інституту із закордонними партнерами, облік і звітність з цього виду діяльності;
- інформування структурних підрозділів ХНДІСЕ про участь у міжнародних програмах, конференціях, семінарах, допомога в підготовці та оформленні необхідних документів;
- оформлення необхідних документів співробітників інституту, які направляються у відрядження за кордон;
- організація прийому іноземних делегацій і окремих іноземних громадян;
- участь у підготовці документів щодо проведення навчання, стажування, складання іспиту про присвоєння (підтвердження) кваліфікації судового експерта іноземних громадян;
- за дорученням директора інституту підготовка проектів листів до керівників СЕУ іноземних держав з питань судово-експертної діяльності;
- створення інформаційних баз даних про міжнародні дослідницькі й освітні програми для судових експертів тощо.

Відділ міжнародних зв'язків ХНДІСЕ має також координувати діяльність інституту у сфері міжнародних контактів щодо укладання міжнародних

договорів про співпрацю тощо. Нині функції такого підрозділу покладено на лабораторію теоретичних досліджень, редакційно-видавничої та науково-методичної діяльності ХНДІСЕ, однак виокремлення відповідного підрозділу, на наш погляд, підвищить ефективність діяльності установи.

Хотілось би звернути увагу ще на один із важливих засобів зміцнення зв'язків між ученими СЕУ різних країн – проведення спільних науково-практичних конференцій, семінарів, «круглих столів» із проблем судово-експертної діяльності, адже творча співпраця, спілкування з колегами завжди дають позитивний результат. У зв'язку з цим тільки за останні два роки було проведено дві міжнародні науково-практичні конференції за темою «Актуальні питання судової експертизи та криміналістики», «Ароцкерівські читання» та семінар з міжнародною участю «Концепція акредитації у сфері судово-експертної діяльності», організатором яких був ХНДІСЕ. У процесі їх роботи відбувся ґрунтовний обмін думками з актуальних проблем, що існують в Україні й зарубіжних країнах, на сучасному етапі розвитку судової експертизи та криміналістики. Учасники цих заходів підтримали необхідність розширення міжнародних зв'язків у галузі судової експертизи, які мають бути побудовані на основі співпраці органів державної влади та судово-експертних установ різних країн, зазначили основні досягнення в галузі судової експертизи, обговорили проблеми її розвитку та запропонували шляхи їх вирішення. У найближчі півроку планується також проведення міжнародної науково-практичної конференції за темою «Актуальні питання судової експертизи та криміналістики», присвяченої 150-річчю від дня народження Заслуженого професора М. С. Бокаріуса (установи-організатори конференції – ХНДІСЕ та ХНМУ).

Особливо важливо зазначити такий вид взаємодії СЕУ на міжнародному рівні, як взаємна підготовка відгуків і рецензій на науково-методичні розробки: методичні посібники, методичні рекомендації, наукові статті, інші матеріали за результатами НДР із різних теоретичних і практичних питань судової експертизи, а також автореферати докторських і кандидатських дисертаційних досліджень; здійснення обміну науковою інформацією та друкованими виданнями тощо. Починаючи з 2001 р. щорічно видається спеціалізоване видання України з юридичних наук – збірник наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики», установами-засновниками якого є Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса та Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, де публікуються матеріали вчених у галузі судової експертизи, криміналістики, кримінального процесу України та зарубіжжя. Цей збірник наукових праць уключено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus і присвоєно індекс 64 зі 100, що складається з багатьох факторів, таких як стандартизація, стабільність, цифрове видання тощо. Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 17.10.2012 № 1112 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» (із змінами, унесеними наказами Міністерства освіти і науки, молоді

та спорту України від 03.12.2012 № 1380, від 21.03.2013 № 365) серед вимог для здобуття наукового ступеня передбачено обов'язкові публікації в іноземних фахових виданнях або виданнях України, що внесені до реєстру міжнародних наукометричних баз. Згідно із цими вимогами на здобуття ступеня доктора наук необхідно мати не менше чотирьох публікацій, для кандидата наук – не менше однієї. Наукометрична база даних – це бібліографічна й реферативна база даних з інструментами для відстеження цитованості статей, опублікованих у наукових виданнях. Наявність у науково-освітніх організаціях учених, що мають високий індекс цитування, говорить про високу ефективність і результативність діяльності установи в цілому. Щоб підвищити наукометричні показники, за якими проводяться кількісні оцінки й порівняльний аналіз наукової активності авторів і наукових установ, потрібно публікуватися в закордонних і вітчизняних журналах, що входять до відомих наукометричних баз, реєструватися та створювати свій авторський профіль у міжнародних наукометричних базах.

Нині здійснювати міжнародні контакти стало значно легше завдяки більшій відкритості кордонів між державами, запровадженню нових технологій зв'язку й комунікацій (Інтернету), існуванню багатьох електронних видань з питань судової експертизи та криміналістики, проведенню онлайн-конференцій тощо.

Отже, підсумовуючи наведене, можна констатувати, що продовження роботи з активного міжнародного співробітництва між СЕУ Міністерства юстиції України та СЕУ інших держав у галузі судової експертизи на сьогодні є актуальним. При цьому основними напрямками міжнародного співробітництва є: удосконалення законодавства України і його адаптація до норм міжнародного права; укладення нових міждержавних угод про співпрацю в галузі судової експертизи; розроблення пропозицій щодо забезпечення високої якості судових експертиз на основі впровадження в практичну діяльність судово-експертних установ вимог міжнародних стандартів і їх акредитації; надання науково-методичної, консультативної та практичної допомоги з питань наукової й судово-експертної діяльності; удосконалення системи впровадження в експертну практику новітніх вітчизняних і зарубіжних методик проведення судових експертиз; акумулювання міжнародного та вітчизняного досвіду експертної й наукової роботи; проведення спільних наукових досліджень, спільне розроблення методів і методик проведення судових експертиз із урахуванням першочергових потреб правосуддя; проведення організаційної роботи щодо поліпшення обміну інформацією про нові розроблені й упроваджені в практику методи дослідження, науково-дослідні розробки, збірники, навчальні, методичні та довідкові видання, заплановані наукові, науково-методичні заходи; проведення закордонних стажувань із метою обміну досвідом з експертами інших держав, взаємодія в підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації та ін.

Таким чином, розвиток міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи сприятиме підвищенню науково-методичного потенціалу СЕУ,

розробленню нових напрямів і видів судово-експертної діяльності, підвищенню ефективності боротьби зі злочинністю. Аналіз подальшого дослідження цього питання дозволить визначити найбільш актуальні напрями розвитку міжнародного співробітництва, основні тенденції та перспективи взаємодії СЕУ в сучасному світі.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОТРУДНИЧЕСТВА С ОРГАНИЗАЦИЯМИ ИНОСТРАННЫХ ГОСУДАРСТВ В СФЕРЕ СУДЕБНО-ЭКСПЕРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Симакова-Ефремян Э. Б., Дереча Л. Н., Мясоедов В. В.

Показана роль международного сотрудничества в области судебно-экспертной деятельности. На развитие судебно-экспертных учреждений Министерства юстиции Украины и расширение возможностей судебных экспертиз положительно влияет их деятельность по осуществлению международных контактов: организация совместных международных научно-практических конференций, семинаров, стажировок специалистов с целью обмена опытом работы, обучение судебных экспертов, ознакомление с организацией деятельности и передовыми методами проведения судебных экспертиз и экспертных исследований позволяет специалистам постоянно находиться в курсе последних достижений науки и использовать опыт своих коллег из других стран. В настоящее время осуществляется работа по проведению совместных научных разработок, подготовке научных кадров высшей квалификации, однако в статье 24 Закона Украины «О судебной экспертизе» это не указано, в связи с чем предлагаем ее изложить в такой редакции: «Государственные специализированные учреждения, выполняющие судебные экспертизы, пользуются правом устанавливать международные научные связи с учреждениями судебных экспертиз, криминалистики и других государств с целью проведения совместных научных исследований и разработок, обмена научно-методической информацией и печатными изданиями, использования общих международных информационных фондов, банков данных, проведения подготовки, переподготовки и повышения квалификации судебных экспертов, международных конференций, симпозиумов, семинаров, осуществления совместных изданий в области судебной экспертизы и криминалистики, подготовки научных кадров высшей квалификации». В связи с дальнейшим развитием международного сотрудничества желательно в структуре судебно-экспертных учреждений предусмотреть такое подразделение, как отдел международных связей. В 2018 году ХНИИСЭ получил Аттестат об аккредитации на соответствие требованиям международного стандарта ISO/IEC 17025. Сборник научных трудов «Теория и практика судебной экспертизы и криминалистики» включен в международную наукометрическую базу данных Index Scopus. Развитие международного сотрудничества в области судебной экспертизы будет способствовать повышению научно-методического потенциала судебно-экспертных учреждений, разработке новых направлений и видов судебно-экспертной деятельности, повышению эффективности борьбы с преступностью.

Ключевые слова: судебно-экспертная деятельность, международное сотрудничество, научно-исследовательские учреждения судебных экспертиз, обмен опытом, стажировки, взаимодействие, международный договор.

ACTUAL PROBLEMS OF COOPERATION WITH ORGANIZATION OF FOREIGN STATES IN THE SPHERE OF FORENSIC EXPERT ACTIVITY

Simakova-Efremian E. B., Derecha L. M., Myasoedov V. V.

The article shows the role of international cooperation in the field of forensic expert activity. On development of forensic expert institutions of the Ministry of Justice of Ukraine and the expansion of the possibilities for forensic examinations have a positive effect their activity in the implementation of international contacts: the organization of joint international scientific and practical conferences, seminars, internship of specialists with the purpose of sharing work experience, training of forensic experts, familiarization with the organization of activities and advanced methods of conducting forensic examinations and expert studies, allows a specialist there constantly to be aware of the latest achievements of science and to use the experience of their colleagues from other countries. Currently, work is underway to conduct joint scientific developments, training of highly qualified scientific personnel, but this is not specified in Art. 24 of the Law of Ukraine "On forensic science", and therefore we propose this article be amended as follows: "State specialized institutions that perform forensic examinations are entitled establish international scientific ties with the institutions of forensic science, criminalistics and other states for the purpose of joint research and development, exchange of scientific and methodological information and printed publications, use of common international information funds, data banks, training, retraining and advanced training of forensic experts, international conferences, symposia, seminars, joint publications in forensic science and criminalistics, training of highly qualified scientific personnel". In connection with the further development of international cooperation, it is desirable in the structure of forensic institutions to provide for such a unit as the International Relations Department. In 2018, KhRIFE obtained the Accreditation Certificate for compliance with the requirements of the international standard ISO/IEC 17025. The collection of scientific proceedings "Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics" is included in the international scientometric database Index Copernicus. The development of international cooperation in the field of forensic science will contribute to enhancing the scientific and methodological potential of forensic expert institutions, developing new directions and types of forensic expert activity, and increasing the effectiveness of the fight against crime.

Keywords: forensic expert activity, international cooperation, research institutions of forensic examinations, experience exchange, internships, cooperation, international treaty.

DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.20>

УДК 343.1

М. Г. Щербаковський, професор кафедри кримінально-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент
E-mail: shcherbakovskiy@gmail.com

СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА ТА ЦІЛІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ У СУДОЧИНСТВІ

Розглянуто характеристики спеціальних знань. Показано, що знання є відомостями з різних галузей діяльності, крім права, спеціальними іменуються тільки в судочинстві, набуваються в процесі навчання й практично-